

НОВИНИ

Общо събрание на Съюза на химиците в България

На 14 май 2013 г. в Дома на техниката в София се проведе Общото събрание на Съюза на химиците в България (СХБ). Дневният ред включваше отчет за дейността на Управителния съвет (УС) през 2012 г., отчет на Контролната комисия за 2012 г., приемане на проект на бюджет на СХБ за 2013 г. и текущи въпроси.

Председателят на УС на СХБ проф. дн В. Бешков отчете дейността на съюза през 2012 година. Той представи неговата организационна структура и отбеляза, че на този етап е наложително да се актуализира както членския състав, така и организационната структура на сдруженията в състава на Съюза на химиците в България, които да отразяват реалното състояние към края на 2012 година. Беше подчертано, че с обединени усилия трябва да се работи за постигане на целите, които бяха поставени при честване на Международната година на химията: повишаване на общественото признание на химията, повишаване на интереса на младите хора към химията, генериране на творчески ентузиазъм за бъдещето на химията за стимулиране на развитието на химическата наука и популяризиране на нейната основна роля и възможности за решаване на глобални проблеми чрез разработване на нови методи, процеси, технологии и материали, на нови енергийни източници, опазване на околната среда, и да съдейства за икономическото развитие и решаване на социални проблеми.

През 2012 г. бяха проведени следните по-важни научно-технически конференции и семинари:

- Седемнадесети национален симпозиум „Полимери 2012“, Рибарица, 30 май – 1 юни 2012 г., организиран от Българското полимерно дружество. Изнесени са 32 научни устни доклади и са представени 59 постерни съобщения;

- Четирнадесета национална конференция по катализ и Седма научна сесия по катализ за студенти, докторанти и млади научни работници, София, 26 октомври 2012 г., организирана от Клуба на българските катализици. Изнесени са 3 пленарни лекции и представени 20 постерни съобщения от участниците и устно са докладвани пет научни съобщения от млади учени, студенти и докторанти. Проведено е редовното годишно отчетно-изборно събрание на Клуба на българските катализици;

- Четвърти семинар за учители на тема „Химия, екология и устойчиво развитие“, София, 23 ноември 2012 г.;

- Национална конференция „Български електрохимични дни“, посветена на 45-годишнината на Института по електрохимия и енергийни системи и 90-годишнината от рождението на неговия основател акад. Е. Будевски, София, 10–13 декември 2012 г. Представени са 89 научни доклади и съобщения.

По дейности, свързани с обучението и творчески професионални изяви на млади химици, бяха организирани и проведени курсове и семинари:

- Курс по проблеми на водородни и плазмени технологии и възобновяеми енергийни източници;

- Семинар за обучение на докторанти и млади учени по химични технологии и опазване на околната среда;

- Семинари за обучение на магистри по проблеми на водородни, плазмени и нанотехнологии.

Софийското дружество на учителите по химия организира „Празници на химията“ – среща на учители и ученици от столичните училища и награждаване на участници, класирали се в градски, регионални и национални състезания по химия, проведени на 15 май 2012 г. в Дома на техниката в София.

По програма „Децата и БАН“ бяха осъществени посещения на групи от ученици за запознаване с дейността на химическите институти в Българската академия на науките.

През отчетния период продължи активната дейност на Сборното дружество на химиците в София. На ежемесечните му събрания бяха изнасяни доклади по различни актуални проблеми, свързани предимно с научно-техническото и икономическото развитие на страната, по-важни от които са следните:

- „Научно-техническата дейност на сборното дружество на химиците в София през 2012 г., проведено на 9 януари 2012 г.;

- „Приносът на химиците за развитие на химическата промишленост, наука и образование в България“ с доклад от инж. Найден Найденов;

- Честване на „Деня на химика“ – среща с ветерани химици;

- „За връзките на сборното дружество на химиците в София с ведомства, фирми и институти“ – обсъждане с доклад от Иван Стоянов, проведено на 14 май 2012 г.;

- „За съдбата на едно предприятие преработващо пластмаси“ – доклад от проф. Милчо Натов, проведено на 11 юни 2012 г.;

- „90 години списание „Химия и индустрия“ – честване с доклад от Н. Найденов, проведено на 8 октомври 2012 г.;

– „Преструктуриране на химическата промишленост в България“ – доклад с дискусия от д-р инж. Николай Комаров, проведено на 12 ноември 2012 г.

Продължи ежегодното организиране на национални конкурси:

– Награди на Международната фондация „Св. Св. Кирил и Методий“ за 2013 г. за „Изключителни постижения при откриването и развитието на млади таланти в областта на химията“ и „Постигания при създаването на най-подходяща учебна среда за обучение по химия“, организирани за деветнадесети път от Съюз на химиците в България. В конкурса участваха 7 учители;

– Наградата „Проф. Иван Шопов“ „За изявен учен в областта на полимерите“.

През 2012 г. бяха проведени чествания на кръгли годишнини на химици ветерани.

Беше направен преглед на съвместните дейности на Съюза на химиците в България с други обществени, държавни и стопански организации: Федерацията на научно-техническите съюзи и нейните членове – националните специализирани научно-технически съюзи и териториални организации, Българската академия на науките, университетите, Съюза на учените в България, Международната фондация „Св. Св. Кирил и Методий“ и Браншовата камара на химическата промишленост и химическите предприятия. Подчертана бе необходимостта тези връзки да се разширяват и задълбочават за обединяване усилията на специалистите на творческо-професионална основа и пълно използване на техните възможности.

Извършен бе преглед и на издателската и информационна дейност на съюза, като особено внимание се отдели на трудности с издаването на съюзното списание „Химия и индустрия“ през неговата юбилейна 90-годишнина. В сайта на съюза www.unionchem.org в интернет, открит през 2008 г., се публикуват разнообразни материали, свързани с дейността на съюза.

В заключение проф. Бешков отбеляза, че Съюзът на химиците в България продължава успешно своя сто и единадесет годишен път. Активната му дейност и през последните три години потвърждава заслужения му авторитет в химическата колегия.

Доц. д-р Николета Касабова прочете протокола на Контролната комисия, в който се потвърждава, че дейността на съюза и Управителния съвет за отчетния период през 2012 г. е в строго съответствие с устава на Съюза на химиците в България, всички разходи за 2012 г. са целесъобразни и са подкрепени с редовни финансови документи и предложи на Общото събрание да приеме отчетния доклад и финансовият отчет за 2012 година и освободи от отговорност Управителния съвет на СХБ.

Инж. Н. Найденов направи преглед на приходите и разходите и финансовото състояние на съюза за 2012 година и предложи на Общото събрание да утвърди предложението проект на бюджет за 2013 година имайки

предвид, че той е условен, защото не е гарантиран с предвидените приходи.

Изказвания направиха инж. Петър Цибрански, доц. Георги Евстатиев, проф. дн Борислав Тошев, проф. дн Иван Шопов, проф. дн Николай Тютюлков, проф. дн Милчо Натов, които направиха и предложения:

– Приемане като колективни членове на фирми и организации с цел осигуряване на средства за поддържане и разширяване дейността на съюза;

– Извършване на критичен анализ върху научната политика на страната и категорично заявяване, че хора дилетанти, които нямат никакви постижения, не могат да заемат ключови позиции в науката и образоването;

– Прилагане на модерна комуникация и модерни форми на общуване, което може да бъде осигурено от млади хора, които са активни в креативна възраст, за да има развитие.

След дискусията Общото събрание прие с пълно единодушие отчета за дейността на Управителния съвет през 2012 година, протокола на Контролната комисия за 2012 г. и бюджета на Съюза на химиците в България за 2013 година.

В заключение проф. В. Бешков увери присъстващите, че направените предложения заслужават внимание и ще бъдат обсъдени в Управителния съвет на съюза.

Ч. Бонев

Научен семинар на катедра „Аналитична химия“

През периода 15–17 март 2013 г. учени от катедра „Аналитична химия“ при Факултета по химия и фармация в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ проведоха научен семинар в учебно-научната база „Проф. Цветан Бончев“ в местността „Гюлечица“ в Рила планина. Изнесени и обсъдени бяха следните научни съобщения: „Геостатистически и хемометричен анализ на почви от района на металургичен комбинат „Кремиковци“ (проф. д-р Стефан Цаковски), „Молекулна и електронна структура, спектрални свойства и координационно поведение на лиганда 2,2'-дипиридилламин по отношение на Au(III) – комбинирано теоретично и експериментално изследване“ (докторант Поли Гороломова и доц. д-р Галина Генчева), „Координационни полимери на преходни метали с тридентатни лиганди, съдържащи третични фосфиноксидни групи – синтез, структура и свойства“ (докторант Жана Георгиева и доц. д-р Галина Генчева), „Сорбенти за твърдофазна екстракция при определяне на химични форми на живак“ (докторант Таня Йорданова), „Охарактеризиране на полимерна система за пренос на цисплатин“ (докторант Катя Стоянова), „Спектрофотометрично изследване на комплексообразователната способност на оксимни реактиватори“ (докторант Ахмед Неджиб), „Атоматизирано 2D течно-хроматографско и масспек-

тросметрично определяне на сулфонамиди в пчелен мед“ (докторант Крум Бърдаров), „Оралната течност – предизвикателство в аналитичната токсикология“ (докторант Силвия Стойкова и доц. д-р Васил Атанасов) и „Приложение на кръговия дихроизъм за оценка на комплексообразуване в разтвор“ (доц. д-р Ивайла Панчева).

Научните съобщения бяха задълбочено обсъдени с активното участие на проф. дн Соня Арпаджян-Ганева, доц. д-р Васил Атанасов, докторант Цветомил Войславов, доц. д-р Галина Генчева, проф. дн Мариана Митева, доц. д-р Ивайла Панчева, проф. д-р Стефан Цаковски, чл.-кор. проф. дн Димитър Цалев и др. Семинарът премина при отлична организация от страна на новоизбрания ръководител на катедрата проф д-р С. Цаковски и секретаря Ц. Войславов.

Д. Л. Цалев

Ден на химика „Празници на химията“

На 13 май 2013 г. за десети път в Дома на техниката в София се проведе заключителният етап от „Празниците на химията“, организирани от Дружеството на учителите по химия в София към Съюза на химиците в България.

Присъстваха ученици от 5 до 12 класове, участвали и класирали се в градски, регионални и национални състезания по химия и опазване на околната среда и техните учители, които ежедневно полагат грижи за развитие на индивидуалните способности и интереси на учениците чрез прилагане на нетрадиционни форми за постигане на високи резултати.

Участниците в срещата бяха поздравени от председателя на Съюза на химиците в България проф. Венко Бешков. От името на Регионалния инспекторат по образованието (РИО) на Министерството на образованието, младежта и науката (МОМН) старши експертът по природни науки госпожа Росица Илиева раздаде почетни грамоти на участниците.

Ч. Бонев

Наградите на Международната фондация „Св. Св. Кирил и Методий“ за 2013 година

За деветнадесети път Съюзът на химиците в България организира национални конкурси за наградите на Международната фондация „Св. Св. Кирил и Методий“. Комисия с председател проф. Борислав Тошев разгледа документацията на номинираните кандидати и направи предложения пред ръководството на фондацията, която утвърди следните награди на учители по химия и опазване на околната среда:

Наградата „Изключителни постижения при откриването и развитието на млади таланти в областта на химията“ се даде на Дарина Стефанова Узова от основно училище „Д-р Ив. Селимински“ в гр. Сливен и Ивайло Стоянов Ушагелов от софийската математическа гимназия „Паисий Хилендарски“ в София за особено успешно участие на техни ученици в национални и международни състезания и олимпиади по химия и опазване на околната среда през последните 5 години.

Наградата „Постигания при създаването на най-подходяща учебна среда за обучение по химия“ взеха Боряна Василева Петкова от средно общообразователно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ в гр. Пордим и Соня Ценова Василева от гимназията с преподаване на чужди езици „Алеко Константинов“ в гр. Правец за разнообразни идеи и инициативи при осигуряване на подходяща учебна среда и засилване на мотивацията на учениците в обучението по химия.

Наградите бяха връчени на 12 април 2013 г. при тържественото откриване на Националното състезание по химия и опазване на околната среда в гр. Сливен. Съюзът на химиците в България да награди участниците в конкурса с почетни грамоти.

Ч. Бонев

Високо отличие на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ за проф. дн Васил Симеонов от Факултета по химия и фармация

На тържествено събрание на факултетния съвет на Факултета по химия и фармация (ФХФ) при Софийския университет (СУ) „Св. Кл. Охридски“, проведено на 17 април 2013 година, ректорът на университета чл.-кор. проф. дн Иван Илчев връчи почетния знак „Св. Климент Охридски“ със синя лента на проф. дн Васил Симеонов, дългогодишен преподавател в катедра „Аналитична химия“. Високото отличие се връчва за постиженията на професор Симеонов в науката и учебно-преподавателската дейност в областта на химията, намерили широко признание у нас и в чужбина.

Васил Драгомиров Симеонов е роден на 10 февруари 1944 г. в Асеновград. Завършва средно образование в Пловдив с отличен успех (1950–1961 г.), а висше образование по химия-производствен профил в Химическия факултет (ХФ, сега ФХФ) на СУ „Св. Кл. Охридски“, също с отличен успех (1963–1968 г.). След дипломирането си работи около 5 години в Централна лаборатория по фотопроцеси на БАН като химик (1968 г.), научен сътрудник III степен (1970 г.) и научен сътрудник II степен (1973 г.). От 1974 година е старши асистент в катедра „Аналитична химия“ при ХФ-СУ, в периода 1977–1987 е главен асистент, от 1988 г. – доцент по аналитична химия, а от 2002 г. е професор по аналитична химия до пенсионирането му през 2012 г.

Проф. дн В. Симеонов (дясно) получава наградата от ректора на университета чл.-кор. проф. дн Иван Илчев

Като аспирант на самостоятелна подготовка В. Симеонов защитава кандидатска дисертация по химия (кхн, сега ОНС „доктор“) на тема „Моделното изследване на аналитичния сигнал като средство за анализ на многокомпонентни обекти“ (1979 г.). През 2000 година защитава дисертация за научната степен „доктор на химическите науки“ на тема „Статистически подходи при решаване на аналитични и екологични проблеми“ (основана на три монографични труда). Бил е на дългосрочни специализации в областта на хемометрията в Института по аналитична химия, Технически университет, Виена, Австрия при проф. д-р Hans Malissa (1976–1977 г.) и във Фармацевтичния факултет при Свободния университет в Брюксел, Белгия при проф. д-р D. L. Massart (1999 г.).

Проф. дн В. Симеонов многократно е бил поканен професор и лектор и е установил ефективно международно сътрудничество с чуждестранни лаборатории и университети: Институт по аналитична химия към Технически университет във Виена (1979–2009 г.), катедра „Аналитична химия“ при Варшавския университет (1978 г.), Лаборатория по аналитична химия (1979–2004 г.) и Лаборатория по химия на околната среда в Университет „Аристотел“, Солун (2000–2002 г.), катедра „Аналитична биохимия“, Потсдамски университет, Германия (1993–1995 г.), Департамент по морски науки, Университет на Южна Каролина, Колъмбъс, САЩ (1997 г.), Институт по аналитична и неорганична химия, Университет Йена, Германия (2001–2005), Свободен университет Брюксел (1997–2002 г.), Факултет по химия, Гдански технологичен университет, Полша (2004–2013 г.) и др. Имал е ефективно сътрудничество с Институт по океанология на БАН, Варна (от 1978 г.), катедра „Хидрохимия“, Строителен факултет в Университета по архитектура, строителство и геодезия, София (от 1998 г.) и др.

Учебната работа на проф. дн В. Симеонов е богата и разнообразна: от упражнения и семинари по аналитична химия за химици, биолози, биология и химия (в СУ), медици (в Медицинска академия, София, 1977–1985 г.); лекции и семинари по „Аналитична химия“,

„Хемометрия“, „Моделиране и оценка на антропогенни въздействия“, „Статистически методи в химията на околната среда“, „Моделиране на екологични обекти“, „История на екологията“, „Екология и устойчиво развитие“. Бил е основател и директор на магистърска програма „Екохимия“ (2002–2012 г.). Ръководил е кръжочници, специализанти, дипломанти (56) и докторанти (10). Редактирал е 3 учебника.

Проф. дн В. Симеонов има широк кръг от научни и професионални интереси: изследване на неконвенционални фотосистеми; потенциометрия с йоноселективни електроди и биосензори; хемометрия; екометрия и интелигентен анализ на данни; философия на науката и образованието; история на околната среда.

Проф. В. Симеонов е рецензирал ръкописи за повече от 75 научни списания; член е на редколегиите на списанията „Asian Chemistry Letters“, „Chemistry: Bulgarian Journal of Science Education“, „Ecological Chemistry and Engineering“, „International Journal of Physical Studies“, „Химия и индустрия“. Той е член на Европейското дружество „Environmental History“; получил е престижната награда „Фриц Файгл“ на Австрийското химическо общество за приноси в анализа на аерозоли (1980 г.); бил е координатор на работна група по аналитична химия към Европейската федерация на химическите дружества (1978–1982 г.). Ръководил е Лабораторията по хемометрия при катедра „Аналитична химия“ в ФХФ (до 2012 г.), както и 15 научни проекта. Той е член на Българско дружество за химическо образование и история и философия на химията; бил е член и секретар на Факултетния научен съвет на Химическия факултет; член на УС на Център по управление на висшето образование към МОН; бил е член и секретар на Специализирания научен съвет по неорганична и аналитична химия при Висшата атестационна комисия.

Наукометрични данни на неговата публикационна дейност включват над 220 заглавия в над 50 научни списания, включително 3 монографии, глави в книги и енциклопедии, над 100 доклади и постери и над 2800 цитата.

Проф. дн В. Симеонов има разностранни литературни интереси, плод на които са 12 научно-популярни книги и над 2000 научно-популярни статии в областта на химията, фотографията, екохимията, както и разкази, фейлетони и публицистични статии. Тази негова общественополезна дейност е оценена с 3 национални награди за най-добра научно-популярна книга, покани за участия в предавания на националното радио, Българска национална телевизия, Студията за научно-популярни филми и др.

Честита заслужена награда, уважаеми професор Симеонов, много здраве и щастие и нови творчески радости!

Д. Л. Цалев

Професор дн Тодор Делигеоргиев от Факултета по химия и фармация при СУ „Св. Кл. Охридски“ бе удостоен с престижния медал на „Dyers Company“ за изследователска работа в областта на багрилата за 2012 година

На официална вечеря на 24 април 2013 г. в залата „Dyers“ в Лондон, Великобритания, проф. дн Тодор Делигеоргиев от Факултета по химия и фармация при Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“ получи престижната награда медал на компанията „Dyers“ за изследователска работа в областта на багрилата за 2012 година.

Наградата се присъжда на проф. Делигеоргиев за публикацията T. Deligeorgiev, N. Gadjev, S. Kaloyanova, N. Lesev, A. Vasilev, A. Alexiev, A novel general method for fast and easy preparation of cationic, neutral dimethinechemicyanine and dimethine dyes by uncatalysed Knoevenagel condensation, *Coloration Technology*, 128 (6), (2012) 417–424.

Компанията „Dyers“ е древна гилдия, чието седалище е разположено в Лондонското сити, като първите исторически сведения за нея датират от 1188 година (вж. още <http://www.dyerscompany.co.uk>). През 1471 година на гилдията е присъдена кралска грамота. Медалът за изследователска работа е учреден през 1908 г. и отбелязва значителни постижения в областта на синтеза на багрила и багренето. Наградата се присъжда ежегодно на водещия автор на най-значителната статия (или серия от статии), публикувана в списанието „Journal of the Society of Dyers and Colourists“, с днешно название „Coloration Technology“. С този престижен медал са награждавани много бележити химици по света и той не се присъжда ако изследователската работа не отговаря на достатъчно високи стандарти (например награда за 2011 г. не е присъдена).

На официалната вечеря проф. дн Тодор Делигеоргиев беше настанен между настоящия председател г-н Clive Jourdain и д-р Michael Bartle от Обществото на бояджиите и колористите (The Society of Dyers and Colourists), председател за 2011 година. Вечерята пре-

Проф. Т. Делигеоргиев (ляво) получава наградата.

мина в традиционен английски дух. При връчването на медала проф. Тодор Делигеоргиев произнесе кратка благодарствена реч, приложена по-долу:

„Дами и господа, бих искал да се възползвам от тази възможност да благодаря на The Society of Dyers and Colourists за това, че ме награди с медала на компанията „Dyers“ за изследователска работа. Смятам наградата за признание на усилията на целия екип в тази област на научните изследвания. Това е признание за хората, с които работя, за катедрата, в която преподавам и за Софийския университет, където съм пълноправен професор. Бих искал да повторя, че животът ми винаги е бил посветен на цветове, флуоресценция и бои и тяхното приложение в така наречените „високотехнологични“ области. Така че тази престижна награда означава много за мен. Имам удоволствието да я приема като международно признание за нашите постижения през 2012 година. Благодаря още веднъж от името на всички, които допринесоха за това.“

Тодор Георгиев Делигеоргиев е роден на 7 февруари 1945 г. в гр. Горна Оряховица. През 1971 г. завършва Химическия факултет (ХФ, сега Факултет по химия и фармация) при СУ „Св. Кл. Охридски“ със специалност химик-органик. В продължение на две години работи като химик в секция „Катализатори“ в Института по нефтохимия и нефтопреработване в София. През 1974 г. започва аспирантура под ръководството на проф. д-р Димитър Симов на тема „Синтез и свойства на бензотиазолови катионни багрила“, която успешно защитава през 1981 г. и придобива научната степен „кандидат на химическите науки“, сега ОНС „доктор“. От 1977 до 1995 г. е научен сътрудник в катедра „Органична химична технология“ при ХФ-СУ на СУ „Св. Кл. Охридски“. През 1995 г. е избран за доцент, а през 2006 г. – за редовен професор към същата катедра (сега катедра „Приложна органична химия“). Дисертацията на Делигеоргиев за научната степен „Доктор на химическите науки“ на тема „Синтез на нови азо и цианинови багрила и изследване на някои техни свойства“ е защитена през 2005 година.

Проф. дн Тодор Делигеоргиев е специализирал многократно в чужбина: в Университета в Зиген (ФРГ) като стипендиант на фондация „Carl Duisberg“ при проф. д-р Карл-Хайнц Дрексхаге върху флуоресцентни лазерни багрила (1986–1987 г.); като пост-док в изследователския отдел на фирмата „Molecular Probes Inc.“ в Юджин, Орегон (САЩ), където изследва различни флуоресцентни ковалентни или нековалентни био-маркери и работи върху подобрието на технологиите за тяхното получаване (1990–1991 г.); като стипендиант на фондацията „Japan Society for Promotion of the Science“ в Women’s University, Киото (Япония) работейки с проф. Масару Матцуока върху багрила за приложение в нелинейната оптика (6 месеца през 1996 г.).

Проф. дн Т. Делигеоргиев е имал редица съвместни проекти и гостувания в чужбина, сред които са: „Полу-

чаване на нови флуоресцентни индикатори за откриване на Ca^{2+} , Mg^{2+} , Zn^{2+} , Na^+ и K^+ в клетки“ с проф. д-р Хараламбос Катеринопулос в ХФ на Университета в Ираклион, Крит, Гърция (3 месеца, 1997 г.); „Синтез на нови цианинови багрила като нековалентни флуоресцентни маркери за анализ на ДНК“ в Зиген (Германия) с проф. д-р Карл-Хайнц Дрексхаге (2 месеца през 1999 г.); „Нови селективни нековалентни ДНК маркери за ДНК“ в Югозападен датски университет в Одензе (Дания) като стипендиант и Senior NATO fellow при проф. д-р Йенс-Петер Якобсен (4 месеца в 2000 г.). През 2005 г. проф. дн Т. Делигеоргиев спечелва конкурс за сабатична година от Испанското министерство на образованието в Университета в Алкала де Енарес в Мадрид, където работи върху зелена химия и цианинови багрила с професорите-органици д-р Хулио-Алварез Била и д-р Хуан-Хозе Вакero (2005–2006 година), а по-късно и през 2008, 2009 и 2011 г.

Проф. Т. Делигеоргиев има над 140 публикации в международни списания, върху които са забелязани над 500 цитата. Има изявени научни интереси към органичния синтез (включително синтез на багрила) и към бързо развиващата се съвременна област на зелена химия в органичния синтез.

Чел е лекции по „Органични химични технологии-II част“, „Приложна органична химия“, „Химия на багрилата“, „Дизайн на багрила и маркери за биохимията“, „Зелена химия“, „Управление на емисиите и съвременни химични технологии“. Подготвил е магистърска програма в областта на зелената химия. Бил е научен ръководител на 6 успешно защитили докторанти.

Проф. дн Т. Делигеоргиев е канен да чете лекции в различни университети по света. През 2012 година е избран за експерт-оценител от ЕК на най-големия химически институт в Румъния (ІСЕСНІМ, Букурещ).

Най-сърдечни поздравления за високото международно признание, уважаеми професор Делигеоргиев! Нека имате нови хубави поводи за творчески радости и заслужени награди!

Д. Л. Цалев

Високо отличие на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ за проф. дн Ивелин Кулев от Факултета по химия и фармация

На тържествено събрание на Факултетния съвет на Факултета по химия и фармация (ФХФ) при Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, проведено на 14 май 2013 г. от 14 часа в заседателната зала на ФХФ, деканът на факултета чл.-кор. проф. дн Тони Спасов

Чл.-кор. проф. дн Тони Спасов връчва наградата на проф. дн Ивелин Кулев (ляво).

връчи почетния знак „Св. Климент Охридски“ със синя лента на проф. дн Ивелин Веселинов Кулев, дългогодишен преподавател в катедра „Аналитична химия“. Високото отличие се връчва за дългогодишната успешна научна и преподавателска дейност на професор Кулев в областта на химията, радиоаналитичната химия и археометрията, намерили широко признание у нас и в чужбина.

Подробни биографични данни за проф. Кулев бяха публикувани наскоро по повод на неговия 70-годишен юбилей (вж. Д. Л. Цалев, Химия и индустрия, 83 (1–2), (2012) 36. „Професор дн Ивелин Кулев на 70 години“). В предишната книжка на списанието беше представена и най-новата книга на проф. Кулев: Д. Л. Цалев, Химия и индустрия, 83 (3–4), (2012) 71, „Археометрия“ от Ивелин Кулев – една хубава и полезна книга в междудисциплинарна област“. Под печат е и пълната библиография на научното творчество на проф. Кулев: вж. D. L. Tsalev, Literary Heritage. Bibliography of Professor DSc Ivelin Kuleff, Dedicated to the 70th Anniversary of Prof. Ivelin Veselinov Kuleff“, Ann. Univ. Sofia, Fac. Chem., 104/105 (2013) 9 (<http://www.chem.uni-sofia.bg/annual>).

Приятно е да се отбележи дългогодишното плодотворно сътрудничество на проф. дн Ивелин Кулев със списание „Химия и индустрия“!

Вж. още за професор Ивелин Кулев в: „Алманах на аналитичната химия в България. Almanac of Analytical Chemistry in Bulgaria“, съставители А. Александров, Р. Борисова, отговорен редактор Г. Найденов, Европрес, Пловдив, 2006, с. 121, ISBN 978-954-9357-10-3.

Уважаеми професор Кулев, сърдечни поздравления за голямата награда, много здраве, щастие и творческа активност!

Д. Л. Цалев

Гл. ас. д-р Георги Йорданов получи Наградата на Столична община за най-добър млад учен на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за 2013 година

По случай патронния празник на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, на 25 ноември 2013 г. авторитетна комисия определи за носител на Наградата на Столична община за най-добър млад учен на Софийския университет за 2013 година главен асистент д-р Георги Йорданов от Факултета по химия и фармация.

Георги Георгиев Йорданов е роден през 1982 година в Кюстендил. Завършва средно образование с отличен успех в Природоматематическата гимназия „Проф. Емануил Иванов“ в Кюстендил. Като средношкольник Георги Йорданов е двукратен бронзов медалист от две международни олимпиади по химия през 2000 г. (Копенхаген, Дания) и 2001 г. (Мумбай, Индия). Получава бакалавърска степен по специалност „Химия“ в Химическия факултет (ХФ) на СУ „Св. Кл. Охридски“ през 2006 г., а година по-късно – магистърска степен по наноматериали и нанотехнологии в същия факултет. Като студент работи като кръжочник по научно-изследователски проекти в катедра „Обща и неорганична химия“ в Химическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ в групата по нанотехнологии на доц. д-р Цецо Душкин, където по-късно защитава магистърска дипломна работа и докторска дисертация.

По време на следването си Георги Йорданов активно провежда научно-изследователска дейност, при което двукратно печели именната стипендия „Акад. Ростислав Каишев“ на фондация „Еврика“ за постижения в областта на химията (за 2003 и 2004 г.) и е носител на втора награда за най-добра дипломна работа в областта на химията в конкурса „Шмадзу“ на Съюза на химиците в България (2006 г.). Георги Йорданов е удостоен с награди за отлично представяне на постер на млад учен на работните срещи „Nanoscience & Nanotechnology“ (през 2004, 2007 и 2008 г.). За активната си кръжочна научно-изследователска практика получава награда от Немската фондация за развитие на българското висше образование (Prof. Jordan Wedar-Vorstand) през 2004 г. и награда на ректора на Софийския университет през 2005 година.

През 2009 година Георги Йорданов защитава докторска дисертация в областта на неорганичните нанотехнологии, посветена на нанокристалния растеж на полупроводникови наночастици. Дисертационният

труд е посветен на т.нар. квантови точки от полупроводникови материали тип А^{II}B^{VI}: CdS, CdSe, CdTe, CdSe/CdS и изучаване на техните оптични свойства. При изследванията компетентно са използвани различни прекурсори и разнообразни инструментални методи: ултравиолетова абсорбционна и флуоресцентна спектrophотометрия, рентгеноструктурен анализ, електронна микроскопия с висока разделителна способност, рентгенова енергийно-дисперсионна спектроскопия и др. Приносите представляват получаване на нови материали и нови факти, разширяване и обогатяване на научните знания със потенциал за значителни практически приложения на получените наноматериали с тясно разпределение по размер и висок флуоресцентен квантов добив.

През същата година д-р Йорданов е назначен за асистент към катедра „Обща и неорганична химия“ при ХФ-СУ, а от 2010 г. е главен асистент. През 2010 година д-р Йорданов насочва интересите си към полимерните нанотехнологии и приложението им като наноносители на биологично-активни вещества. Разработва нови формулировки на антибиотици и противоракови средства на базата на полицианоакрилатни наночастици и адаптира успешно метода на нанопреципитация за получаването им, за което е удостоен с първа награда за изявен млад учен в областта на полимерите „Проф. Иван Шопов“ (за 2010 г.).

Георги Йорданов е бил на специализации в Испания, Япония и двукратно в Словакия. Като преподавател в катедра „Обща и неорганична химия“ във Факултета по химия и фармация, гл. ас. д-р Г. Йорданов има значителна учебна дейност като лектор в областта на биомедицинските и фармацевтични нанотехнологии, ръководител на семинари и лабораторна практика по обща и неорганична химия и др. Той чете лекции на студентите в бакалавърската степен по „Нанотехнологии в биологията, медицината и фармацията“; водил е лекции и в магистърската програма „Наноматериали и нанотехнологии“ по курса „Фармацевтични нанотехнологии“. Д-р Йорданов е участвал в национални научни проекти и международни европейски програми (COST) в областта на нанотехнологиите. Понастоящем е ръководител на проект, финансиран от националния Фонд „Научни изследвания“, включващ екип от млади учени от СУ „Св. Кл. Охридски“ и Института по физикохимия към БАН. През 2012 г. д-р Йорданов печели проект за специализация в чужбина, финансиран от министерството на образованието и науката (МОН), по схемата „Наука и бизнес“. Има високи наукометрични показатели: 50 научни публикации, вкл. 2 глави в книга, издадена от престижното издателство „Taylor & Francis“, 28 статии в реферирани и индексирани научни списания с общ импакт фактор 55 и индивидуален импакт фактор 20.6; над 120 цитата в международни научни издания; над 60 представяния на научни конференции и симпозиуми; 3 поканени лекции

и семинари в чуждестранни университети и научни институти. Публикувал е в най-реномирани списания, сред които „Central European Journal of Chemistry“, „Colloid Polymer Science“, „Colloids and Surfaces A: Physicochemical and Engineering Aspects“, „Colloids and Surfaces B: Biointerfaces“, „Journal of Materials Science“, „Materials Characterization“, „Progress in Colloid and Polymer Science“ и др. През последните 5 години д-р Йорданов има средно по 3.2 научни работи годишно в международни реферирани и индексирани списания, както и по около 13 независими цитата годишно. Основните приноси на д-р Г. Йорданов са в областта на разработването на различни наноструктурирани материали, най-вече в областта на биомедицинските нанотехнологии, където той е разработил различни процедури за получаване на наночастици с оптимизирани физикохимични свойства с цел използването им като наносители на антибиотици, противоракови и противогъбични препарати. Съвместно със специалисти от други области д-р Г. Йорданов е участвал в биомедицински изпитания за цитотоксичност, лекарствено проникване и изследване на вътреклетъчната локализация на някои от лекарствените форми. Като признание за научните приноси на д-р Йорданов, той е трикратно номиниран за Голямата награда за наука „Питагор“ в категорията „Млад учен“ на МОН през последните 3 години (2011, 2012 и 2013 г.).

Най-сърдечни поздравления, драги колега Йорданов, нови успехи в науката и живота!

Д. Л. Цалев

Чл.-кор. проф. дн Христо Цветанов беше награден с Почетния знак на БАН „Марин Дринов“ на лента за значителни научни постижения

На тържествено заседание на Събранието на академиците и член-кореспондентите и Общото събрание на Българска академия на науките, проведено на 9 декември 2013 година в Големия салон на БАН, чл.-кор. проф. дн Христо Цветанов от Института по полимери на БАН получи високото отличие Почетен знак на БАН

„Марин Дринов“ на лента. Едновременното удостояване с това високо научно отличие на двама учени от Института по полимери (заедно с чл.-кор. проф. дн Илия Рашков) е голямо признание за състоянието и постиженията на нашата полимерна наука.

Христо Борисов Цветанов е роден през 1941 г. в София. През 1959–1962 г. е студент във Висшия химикотехнологичен институт (сега Химикотехнологичен и металургичен университет) в София по специалност „Технология на пластмасите“. Като отличен студент е изпратен от ръководството на института да завърши висшето си образование в Московския държавен университет по нефт и газ „И. М. Губкин“. От 1965 г. работи в секция „Химия на високомолекулните съединения“ към Института по органична химия на БАН, под ръководството на професор Иван М. Панайотов. През 1973 г. секцията се обособява като самостоятелно звено – Централна лаборатория по полимери, преименувано през 1989 г. в Институт по полимери на БАН (ИП-БАН). Специализира в Русия, Германия (като Хумболтов стипендиант) и в САЩ (като гостуващ професор по програмата „Фулбрайт“). Христо Цветанов преминава последователно през всички научни степени и звания и от 1988 година е професор, доктор на химическите науки. Бил е научен секретар, заместник директор, и.д. директор, председател на колоквиума, председател на Научния съвет на ИП-БАН, както и дългогодишен ръководител на лаборатория „Полимеризационни процеси“. Под негово ръководство успешно са дипломирани 13 докторанти. Чл.-кор. Хр. Цветанов е автор и съавтор на 174 научни труда, които са намерили широк отзвук в международната научна литература и са цитирани над 2600 пъти. Той е съавтор на 24 авторски свидетелства и 3 действащи патенти, регистрирани в цял свят. Проф. Хр. Цветанов е асоцииран редактор на списание „e-Polymers“ и е член на редакционните колегии на списанията „Polimery“ (Полша), „Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering“, „Списание на БАН“, „Фармация“ и „Химия и индустрия“. От 2004 г. е член-кореспондент на БАН.

Научните интереси на чл.-кор. Хр. Цветанов са в четири основни направления: контролиран синтез на полимери; интелигентни (реагиращи на промени в околната среда) полимерни материали; водоразтворими полимери и хидрогелове и получаване на полимерни колоидни системи като полимерни мицели; наночастици и кухи наносфери.

Чл.-кор. проф. дн Христо Цветанов е световно признат специалист в областта на синтеза и свойствата на добре дефинирани полимери и полимерни материали. По-конкретните направления, свързани със синтеза на полимери са: анионна полимеризация на винилови и циклични мономери, контролирана радикалова полимеризация и фотоомрежване. С помощта на посочените методи са получени оригинални блокови и мултиблокови съполимери и хидрогелове. Характерно за съполимерите е, че във водна среда те притежават комбинация от няколко свойства в една макромолекула: температурна чувствителност, реакция на изменение в рН на средата, фоточувствителност, хидрофилно-хидрофобен баланс и др. Това позволява получаването

на тяхна основа на най-разнообразни надмолекулни структури – полимерни мицели, полимерни нанотръбички, кухи наносфери и стабилизирани наноагрегати.

По-важните научни постижения на чл.-кор. Хр. Цветанов могат да се формулират по следния начин:

– Изясняване на значението на ефекта на предпоследното звено при анионна полимеризация на полярни винилови мономери и оксирани;

– Използване за пръв път на електроноакцепторни добавки и кватернерни амониеви соли при анионна полимеризация на метилметакрилат, чрез което се постига контрол върху структурата на получения полимер;

– Нов оригинален метод на фотохимично омрежване на водоразтворими природни и синтетични полимери;

– Получаване на хидро- и криогелове, бързо реагиращи на промяна в околната среда;

– Нов оригинален метод за синтез на кухи полимерни нанокapsули с помощта на термично чувствителна полимерна „матрица“, позволяващ капсулиране на биологично-активни съединения във водна среда при много меки условия.

Фундаменталните научни постижения на чл.-кор. Хр. Цветанов са тясно свързани със създаването на следните нови технологии:

– През 1977–1981 г. е член на основния колектив (с ръководител проф. И. М. Панайотов), създал оригинална българска технология за производството на свръхвисокомолекулен полиетиленов оксид – БАДИ-МОЛ®, произвеждан в „НЕОХИМ“ в Димитровград (1982–1999 г.);

– През 1994 г. заедно с доц. Илияна Берлинова ръководи колектив, внедрил нова катализаторна система, довела до съществено подобряване качеството на продукцията. Тя се закупува в периода 1994–1999 г. от световноизвестната американска фирма „Юниън Карбайд“;

– Проф. Цветанов е водещ автор на три световни патента (2003, 2008 г.), два от които за получаване на полимери и органогелове за фотоволтаични слънчеви батерии са притежание на компанията „Сони“.

Чл.-кор. проф. дн Христо Цветанов многократно е бил гост-професор (12 пъти) в: Техническият университет в Дрезден (Германия), Католическият университет в Льовен (Белгия), Университета на Байройт (Германия), Университета на щата Ню-Йорк, филиал в Сиракюз (САЩ) и Центъра за полимери и въглеродни материали в Забже (Полша). Изнесъл е 104 доклада по покана на редица международни симпозиуми и университети. Голяма част от провежданите научни изследвания са финансирани от спечелени международни проекти: „NSF“ САЩ (2); Швейцарски фонд за научни изследвания по програма „SCOPES“; координатор на „SEERA-NET“ проект по програма „Западни Балкани“, проект по програмата на Европейската научна фондация (ESF), както и от проекти на Фонд „Научни из-

следвания“. През 1995–2005 г. Цветанов е ръководител на 6 проекта, финансирани от световно-известни фирми: „Юнион Карбайд“ (САЩ), „Халисол-Вирсол“ (Франция) и „Сони“ (Япония). Приблизителната цена на получените средства за провеждане на научни изследвания от проекти под негово ръководство възлиза на 1600000 лева, като по-голямата част от тези средства са получени от чуждестранни фирми и научни фондации.

Полученото високо отличие е добър повод да пожелаем на уважаемия член на нашия редакционен съвет чл.-кор. проф. дн Христо Цветанов много здраве, щастие и нови творчески успехи!

Д. Л. Цалев

Чл.-кор. проф. дн Илия Рашков получи Почетния знак на БАН „Марин Дринов“ на лента за значителни научни постижения

На 9 декември 2013 г. почетен знак на БАН „Марин Дринов“ на лента беше присъден и на чл.-кор. проф. дн Илия Рашков от лаборатория „Биологично активни полимери“ към Института по полимери при Българската академия на науките за значителни научни постижения.

Илия Благоев Рашков, роден през 1942 г. в София, е член-кореспондент на БАН (2008 г.) и професор по химия на високомолекулените съединения (1989 г.), доктор на химическите науки (1987 г.) и доктор (1972 г.) от Института по полимери при БАН (ИП-БАН). Завършва химия в СУ „Св. Кл. Охридски“ през 1967 г. и постъпва като специалист-химик в Института по полимери на БАН (първоначално секция „Високомолекулни съединения“ към Институт по органична химия на БАН, прераснала в Централна лаборатория по полимери, впоследствие Институт по полимери).

Целият творчески път на чл.-кор. проф. дн Илия Рашков – от постъпването му като химик до избирането му за член-кореспондент на БАН – преминава в Института по полимери. Неговите оригинални научни изследвания са в областите на нови авангардни наноматериали, хибридни материали и биоматериали, на нови материали от синтетични полимери и полимери от възобновяеми източници и на хетерогенна полимеризация, инициирана от нови системи. Чл.-кор. И. Рашков е автор и съавтор на 212 научни публикации: 198 оригинални научни и обзорни статии в рецензи-

рани международни списания с импакт фактор, една монография, две глави от книги и едно учебно пособие в интернет.

Неговите знакови приноси са широко признати от международната научна общност. Трудовете на чл.-кор. И. Рашков са цитирани над 3270 пъти от други автори в статии, обзори и монографии, а h-индексът му е 30. Член е на редакционните колегии на две специализирани международни периодични издания.

Чл.-кор. И. Рашков развива научно сътрудничество с учени от други звена от България и чужбина. Успешната му пост-докторска специализация в Националния институт по приложни науки, Лион, Франция (1974–1975 г.), довела до световно признат патент, поставя начало на дългогодишно и плодотворно сътрудничество с този и други реномирани френски научни центрове. Той е поканен професор и поканен изследовател във Франция в Университет Клод Бернар в Лион (1992 г.), Университет на Орлеан (1992–1993, 1995–1996, 1998 г.), Факултет по фармация в Монпелие (1994 г.), Университет на Кан (1999 г.), Висше училище по приложна физика и химия на Париж (2000–2001 и 2004–2005 г.), Университет на Орсе (2002–2003 г.) и в Белгия – Университета на Лиеж (2005–2006 г.). Участва в школите за обучение на докторанти към висшите училища, където е поканен. Чл.-кор. Рашков осъществява съвместни мултидисциплинарни научни проекти с групи от CNRS-Франция, CNR-Италия и от FNRS-Белгия по линия на двустранните спогодби между тези научни организации и Българска академия на науките.

През 1989 година чл.-кор. И. Рашков основава лаборатория „Биологично активни полимери“ към ИП-БАН, която ръководи до 2008 г. През тези години тя се утвърждава като звено, провеждащо научни и научноприложни изследвания на високо световно равнище. Признание за постиженията и за тяхната перспективност е поканата за участие на лабораторията като асоцииран партньор в мрежата от елитни научни центрове „NANOFUN-POLY“ (Nanostructured and Functional Polymer-Based Materials and Nanocomposites – Network of Excellence), за участие в проект по програмата „Леонардо да Винчи II“, както и за участие в COST Акция MP1206 – Electrospun nanofibres for bio-inspired composite materials and innovative industrial applications.

Основен принцип на изследванията на чл.-кор. И. Рашков е тяхната насоченост с неотменимата цел да се затваря цикълът: дизайн на нови полимерни продукти и техният контролиран синтез – разкриване на основни закономерности – създаване на нови материали – доказване на възможности за приложението им. Той ръководи и участва в създаването и развитието на нови авангардни технологии. Проф. И. Рашков е съавтор на 52 патента (български и международни, вкл. внедрени в производство). Той участва като водещ изпълнител при разработването на оригинална технология за производство на свръхвисокомолекулен полиетиленов ок-

сид (търговска марка Бадимол®) и нейното внедряване в специално построена инсталация в Димитровград. Участва в ръководството за създаване на технология за получаване на фармацевтично чист полиетиленоксид – Бадимол-М. Бадимол-Ме използван при разработването на три лекарствени форми, разрешени за производство, както и на два препарата – Бадидент® и Бадидент-Н®, от които е произведена нулева серия. Той е съавтор на нов метод за синтез на тройни блокови съполимери, защитен с патент в САЩ, Япония и Европа, които се произвеждат от френска биофармацевтична компания.

Чл.-кор. И. Рашков въвежда за пръв път в България върховата технология електроовлажняване за получаване на наноматериали, която е на предния фронт на високите технологии в световен мащаб. Конструира оригинални приспособления и ръководи изследванията в тази перспективна област за получаване на влакна с голяма дължина и с диаметри в областта на наноскалата и с широки възможности за практическо приложение в биомедицинската област, биотехнологиите, хранително-вкусовата промишленост и селското стопанство, както и за опазване на околната среда.

Освен интензивната си изследователска активност, чл.-кор. И. Рашков има и преподавателска дейност. Той разработва учебни програми и води университетски лекционни курсове в Благоевградския университет, в Химикотехнологичния и металургичен университет в София, в Техническият университет в София, във Факултета по химия и фармация на СУ „Св. Кл. Охридски“. Понастоящем води курсове за магистри във Физическия факултет на СУ и специализиран курс за обучение на докторанти към Центъра за обучение при БАН и участва с лекции „Използване на авангардната технология на електроовлажняване и електроразпръскване за получаване на наноматериали“ по договор по програмата Еразъм между БАН и Университета Париж XII във Франция.

Чл.-кор. И. Рашков е всеотдаен при обучението на млади специалисти и докторанти и успешно създава школа от специалисти. Под неговото активно ръководство преминават обучение 22 докторанти (17 защитили и 5 в процес на обучение), съръководител е с френски учени на двама докторанти, един дипломант и един специализант, ръководи и шест специализанти от чуждестранни академии: Руска академия на науките, Полска академия на науките и CNRS-Франция. Защитите на дисертациите на подготвените от него докторанти са образец за нашата полимерна общност и са стимул за повишаване на качеството на обучение на докторантите. Всички защитили докторанти са намерили реализация по специалността си у нас и в чужбина. Сред тях има пет доценти, както и носители на престижни награди: двама млади учени получиха наградата на БАН „Проф. М. Дринов“ за млади учени до 35 години в областта на химическите науки, наградата „Питагор“ за наука за млад учен, международна

награда „Quadrant Award“ за най-добра дисертация за 2007–2008 г. в областта материали и процеси, свързани с инженерни и високоефективни пластмаси и композитни материали.

Забележителното си умение да представя научните факти в разбираема и увлекателна, богато и оригинално онагледена форма чл.-кор. Рашков използва при популяризирането на постигнатите научни и научноприложни резултати. Той активно участва като съорганизатор и лектор на ежегодната общотекстилна конференция „Иновации в текстила и облеклото“ (с Федерацията на научно-техническите съюзи и НТС по текстил, облекло и кожи) по темата „Нанотехнологии в текстила“, на семинари за преподаватели, млади учени и докторанти в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, в Университета „Проф. д-р Асен Златаров“ в Бургас. Инициатор и организатор е на изложби: „20 години Институт по полимери-БАН и 50 години от началото на изследванията по полимери в БАН“, галерия „Академика“, април 2010 г.; изложба в рамките на кръгла маса на тема „Нанотехнологиите и новите възможности за технологични ниши“, организирана от КНС „Нанонауки, нови материали и технологии“ при БАН под патронажа на посланика на САЩ и на председателя на БАН, декември 2011 г.). Изложбите бяха

посрещнати с голям интерес и намериха отражение в средствата за масова информация.

Чл.-кор. И. Рашков е настоящ и дългогодишен член на Научния съвет на ИП-БАН, на Института за биомедицински системи (1989–1990 г.), на Института по химическа промишленост (1989–1990 г.), на Специализирания научен съвет (СНС) по органична химия и органична технология (1990 г.) и СНС по химия и технология на полимерите и полимерните материали при Висшата атестационна комисия (дългогодишен член и зам.-председател до прекратяване на дейността на СНС), член на Националния експертен съвет на Националния център по нанотехнологии – от създаването му през 1999 до 2008 година.

Цялостната над 45-годишна творческа дейност на чл.-кор. проф. дн Илия Благоев Рашков е оригинална, плодотворна и международно призната. Присъждането на Почетния знак на Българска академия на науките „Марин Дринов“ на лента за значителни научни постижения е заслужено признание за неоспоримия му принос за повишаване на международния авторитет на БАН и на българската наука.

Виж още: <http://www.bioactivepolymers-bas.org>

М. Спасова